

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3
IM. ARMII KRAJOWEJ W PCIMIU**

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

**W SYTUACJACH TRUDNYCH
I KRYZYSOWYCH
Z UDZIAŁEM DZIECI**

WSTĘP

Procedury postępowania w sytuacjach trudnych powstały dla potrzeb Szkoły Podstawowej nr 3 im. Armii Krajowej w Pcimiu.

Procedury zawarte w poniższym opracowaniu obowiązują wszystkich nauczycieli oraz inne osoby pracujące w Szkole Podstawowej nr 3 oraz Oddziale Przedszkolnym i Punkcie Przedszkolnym przy Szkole Podstawowej nr 3 w Pcimiu.

Z opracowaniem zapoznani zostaną uczniowie naszej szkoły oraz ich rodzice/opiekunowie prawni.

Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa w szkole oraz ułatwienie i ujednoczenie sposobów reagowania w różnych sytuacjach.

O obowiązujących procedurach wychowawcy informują rodziców na spotkaniach z rodzicami oraz uczniów podczas godzin wychowawczych.

Nauczyciele oraz Rodzice dokumentują fakt zapoznania się z procedurami poprzez złożenie podpisów w dokumentacji szkoły (pod każdą procedurą).

ROZDZIAŁ 1.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją

I. RAŻĄCE ZACHOWANIA UCZNIA W SZKOLE:

1. Znieważanie innych uczniów, ich rodziców, nauczyciela lub innych pracowników szkoły.
2. Uniemożliwianie prowadzenia zajęć.
3. Fałszowanie dokumentów (usprawiedliwień, ocen, itp.).
4. Celowe niszczenie lub kradzież mienia szkolnego lub prywatnego.
5. Wagarowanie.
6. Chuligaństwo – wszczynanie bójek, awantur, używanie wulgarnego słownictwa, wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy, psychiczne i fizyczne znęcanie się nad innymi.
7. Posiadanie, handel i używanie środków odurzających i narkotyków.
8. Palenie papierosów, spożywanie napojów alkoholowych.
9. Odmowa udziału w reprezentacji szkoły, jeśli został do tego wyznaczony.
10. Stosowanie cyberprzemocy.

II. RODZAJE KAR

1. Upomnienie lub nagana udzielona przez nauczyciela, pedagoga, dyrektora - ustnie.
2. Upomnienie lub nagana udzielona przez nauczyciela, pedagoga, dyrektora - na piśmie do dzienniczka ucznia.
3. Rozmowa dyscyplinująca z wychowawcą i pedagogiem szkolnym w obecności rodziców.
4. Wykluczenie z uczestnictwa w wycieczkach wyjazdowych, imprezach klasowych i szkolnych,
5. Drobne prace porządkowe na rzecz szkoły, ustalone w porozumieniu z rodzicami ucznia.
6. Pomoc podczas podawania posiłków na długiej przerwie w świetlicy szkolnej.
7. Przenoszenie sprzętów i pomocy dydaktycznych.

III. SYSTEM REAGOWANIA

1. Należy reagować na każdą sytuację, w której występuje agresja i przemoc - brak reakcji komunikuje uczniom, że mają prawo się tak zachowywać.
2. Doraźne sytuacje wymagają szybkiej i zdecydowanej interwencji.
3. Ważne jest wykazanie troski o ucznia (dotyczy to zarówno ofiary jak i sprawcy). Nie należy potępiać ucznia, ale wskazać na złe zachowania, jasno wyrażać brak zgody na stosowanie agresji i przemocy.
4. Każdą sytuację należy wnikliwie rozpatrywać.
5. Konieczne jest współdziałanie z innymi nauczycielami i pracownikami szkoły oraz udzielanie sobie nawzajem wsparcia.

IV. ZASADY OGÓLNE

1. Wszystkie sprawy drobne pojawiające się po raz pierwszy, rozstrzygamy w klasie na płaszczyźnie uczeń - uczeń, uczeń - nauczyciel, uczeń - wychowawca.
2. Jeśli to samo zdarzenie wystąpi po raz drugi interweniujemy u pedagoga, który wspólnie z wychowawcą decyduje o podjęciu dalszych kroków.
3. Na takiej płaszczyźnie rozwiązujemy:
 - Kłótnie
 - Sprzeczki między uczniami
 - Niekulturalne zachowanie
 - Szarpaniny, bójki (nie pobicia)
 - Niewielkie zniszczenia
4. Jeden raz dajemy uczniowi szansę na poprawę i naprawienie szkody.
5. Wszystkie działania agresywne:
 - Pobicia
 - Kradzieże
 - Wandalizm
 - Wymuszania
 - Cyberprzemoc itp.

Zgłaszamy wychowawcy, pedagogowi szkolnemu i dyrektorowi szkoły, którzy wspólnie podejmują decyzję o środkach zaradczych:

- Rozmowa z uczniem
- Rozmowa z rodzicami
- Zwołanie wychowawców grupy wiekowej (tzw. zespół wychowawczy)
- Zgłoszenie na policję.

IV. FORMY DOKUMENTOWANIA INTERWENCJI:

1. Wpisy do zeszytu uwag.
2. Wpisy do dziennika np.: termin i forma powiadomienia rodziców, opiekunów.
3. Notatka służbowa nauczyciela/wychowawcy.
4. Wpis do dziennika pedagoga szkolnego.
5. Notatka służbowa pedagoga szkolnego.
6. Indywidualne karty obserwacji ucznia.
7. Kontrakty zawierane z uczniem, rodzicami/opiekunami prawnymi.

I. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ, KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT, UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI

1. Nauczyciel powinien przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Odizolowanie ucznia od reszty uczniów, lecz nie pozostawienie go samego.
3. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
4. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
W toku interwencji może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
5. W przypadku odmowy przyjazdu rodziców lub niemożności skontaktowania się z rodzicami/prawnymi opiekunami, zawiadomienie najbliższej jednostki policji.
6. Wezwanie lekarza, który podejmie decyzję o skierowaniu ucznia do domu lub placówki służby zdrowia lub przekazania ucznia do dyspozycji policji - w porozumieniu z dyrekcją szkoły.
7. Przeprowadzenie - późniejsze - rozmów z rodzicami w obecności ucznia i pedagoga szkolnego - zobowiązanie ucznia do zaniechania negatywnego zachowania - podjęcie ewentualnych działań terapeutycznych.
8. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
9. W przypadku powtórzenia się zdarzenia obligatoryjne powiadomienie policji i sądu rodzinnego.
10. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. **Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tych instytucji.**

11. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 par. 2 kodeksu postępowania karnego, **dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.**

II. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPLYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW

1. Nauczyciel powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego. Stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszy policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
6. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeżeli uczeń nie ukończył 18 lat.
7. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.
8. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. **Należy o tym fakcie powiadomić policję.** Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ ZNAJDUJE SIĘ POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH PODCZAS WYCIECZKI.

1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty uczniów - będących uczestnikami wycieczki, ale ze względu na bezpieczeństwo pozostawia go pod opieką osoby dorosłej.
2. W razie potrzeby, osoby przejmujące opiekę nad uczniem wzywają lekarza w celu ewentualnego udzielania pomocy medycznej.
3. Kierownik wycieczki powiadamia dyrektora szkoły i rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o zaistniałej sytuacji.
4. Jeżeli uczeń jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób, kierownik wycieczki wzywa policję.
5. Rodzice (opiekunowie) są zobowiązani do odbioru dziecka w sytuacjach kryzysowych na własny koszt, zgodnie z podpisaną deklaracją.
6. Gdy rodzic (prawny opiekun) odmówi odebrania dziecka, lub przybędzie po dziecko w stanie nietrzeźwym o przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia lub przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia, w porozumieniu z kierownikiem wycieczki.
7. Zdarzenie zostaje udokumentowane przez kierownika wycieczki poprzez sporządzenie notatki służbowej.
8. W przypadku braku kontaktu z rodzicem bezzwłocznie powiadamia się policję.

IV. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄ NARKOTYK

1. Nauczyciel w obecności innej osoby dorosłej ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji!**
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo żądań, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, dyrektor szkoły po odpowiednim zabezpieczeniu zobowiązany jest przekazać ja policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając notatkę z ustaleń i sporządzeń.

VI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY

1. Przyjęcie zgłoszenia przez nauczyciela.
2. Wysłuchanie świadków, osób pokrzywdzonych i podejrzanych.
3. Ustalenie okoliczności zdarzenia oraz wartości skradzionej rzeczy.
4. Ustalenie sprawcy i przeprowadzenie rozmowy uświadamiającej skutki czynu.
5. Powiadomienie dyrektora szkoły, pedagoga, wychowawcy klasy.
6. Wychowawca wzywa rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy, przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności, z której sporządza notatkę podpisaną przez rodziców (do teczki wychowawcy).
7. Powiadomienie rodziców lub opiekunów.
8. Zwrot skradzionej rzeczy lub ustalenie formy rekompensaty.
9. Sporządzenie notatki służbowej przez wychowawcę.
10. Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły ustala dla ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.
11. W przypadku nieustalenia sprawcy oraz kradzieży o dużej wartości wezwanie policji.
12. Dalszy tok postępowania prowadzi policja.

VI. POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ - SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

1. Nauczyciel będący świadkiem czynu niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadomienie rodziców ucznia sprawcy.
5. Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozbój na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

VII. PROCEDURA WOBEC UCZNIĄ PALĄCEGO PAPIEROSY NA TERENIE SZKOŁY

1. Osoba, która zauważy ucznia palącego papierosy na terenie szkoły powinna poinformować wychowawcę klasy.
2. Wychowawca w obecności innej osoby dorosłej ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu papierosy, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży, ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.**
3. Wychowawca zabezpiecza papierosy i dopilnowuje, by sprawca uporządkował miejsce zdarzenia.
4. Rozmowa dyscyplinująca wychowawcy z uczniem, uświadomienie szkodliwości palenia papierosów.
5. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o paleniu papierosów przez dziecko.
6. Przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
7. Sporządza notatkę o zaistniałym incydencie, którą podpisuje rodzic (opiekun) dziecka (do teczki wychowawcy).
8. Wpis do zeszytu uwag.
9. Uczeń przygotowuje i prezentuje na forum klasy referat na temat szkodliwości palenia papierosów.
10. Wpływ na ocenę z zachowania.
11. W przypadku nasilenia się zjawiska u jednego lub grupy uczniów, wychowawca powiadamia pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły oraz stosuje wobec wychowanków kary określone w Statucie Szkoły.

VIII. POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Powierzyć opiekę nad uczniem – ofiarą czynu karalnego pielęgniarce lub osobie przeszkolonej w udzielaniu pierwszej pomocy. To ona decyduje o konieczności ewentualnego wezwania pogotowia.
5. Powiadomić o zdarzeniu rodziców ucznia, pamiętając, aby informacją zawierała:
 - Zwięzły opis zdarzenia.
 - Opis aktualnego stanu fizycznego i psychicznego ofiary.
 - Kroki podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego ofierze.
6. Niezwłoczne wezwanie policji, w przypadku kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję – tel. 997 lub 112.

Metody współpracy z policją

1. W ramach długofalowej pracy szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.
2. Koordynatorami współpracy powinni być: pedagog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich właściwej jednostki policji.
3. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła.
4. Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści ds. nieletnich oraz dzielnicowi powinni wspólnie ustalić wzajemne zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.

W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:

1. Spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.
2. Spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz sposobów unikania zagrożeń.
3. Informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły „wypełniających znamiona przestępstwa”, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży.
4. Udzielenie przez policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły.
5. Wspólny - szkoły i policji - udział w lokalnych programach profilaktyki związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich. Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w „Procedurach [...]” albo gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność policji jest konieczna. Każda, dotycząca uczniów, wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi szkoły lub uzgodniona z innymi pracownikami szkoły.

IX. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ JEST OFIARĄ PRZEMOCY W RODZINIE

1. Nauczyciel przyjmuje informację, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisuje datę i godzinę zgłoszenia.
2. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy lub/ i dyrektora/ wicedyrektora szkoły.
3. Wychowawca informuje pedagoga i dyrektora szkoły, o ile nie zrobił tego nauczyciel.
4. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia dyrektor/ wicedyrektor lub pedagog/ psycholog wzywa lekarza.
5. Dyrektor i pedagog, dbając o dyskrecję, przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym, o ile jest to możliwe (gdzie i kiedy doszło do zdarzenia lub zdarzeń, jaka była ich częstotliwość).
6. Pedagog/ psycholog zawiadamia lub/ i wzywa do szkoły rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „ Niebieskie Karty” i wyznacza pracownika, który ją przeprowadza.
8. Dyrektor niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazuje mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego.
9. W przypadku osoby nieletniej dyrektor zawiadamia sąd rodzinny i nieletnich.

X. PROCEDURY POSTĘPOWANIA, W PRZYPADKU JEŻELI NAUCZYCIEL PODEJRZEWA KRZYWDZENIE DZIECKA – PRZEMOC SEKSUALNĄ

1. Nauczyciel zawiadamia o swoich spostrzeżeniach wychowawcę, pedagoga lub dyrektora szkoły.
2. Wychowawca i pedagog podejmuje działania pomocowo – interwencyjne:
 - Zapewnia dziecku bezpieczeństwo fizyczne.
 - Zapewnia emocjonalne wsparcie dla dziecka i rodziny.
 - Zapewnia pomoc medyczną, wsparcie psychologa.
 - Uruchamia działania prawne.
 - Wskazuje konieczność i możliwość pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej.
3. W przypadku, kiedy znamy (lub podejrzewamy) osobę będącą sprawcą wykorzystywania, wychowawca i pedagog:
 - Odizoluje ją od dziecka.
 - Dbą o to, aby dziecko nie zostawało samo.
 - Zapewniamy dziecku poczucie bezpieczeństwa.
 - Informujemy dziecko, że niczemu nie jest winne, nie ponosi odpowiedzialności za to co się stało.

ROZDZIAŁ 2.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

**z dzieckiem przejawiającym zachowania
agresywne i trudności wychowawcze**

I. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESJI SŁOWNEJ UCZNIĄ.

1. Nauczyciel bądź pracownik szkoły, będący świadkiem agresji słownej zobowiązany jest do natychmiastowej, stanowczej reakcji słownej na zaistniałą sytuację:
 - Reaguje słownie na zachowanie ucznia i powstrzymuje dalszą agresję słowną.
 - Wyjaśnia z uczniem zaistniałą sytuację.
 - Zgłasza fakt do wychowawcy lub pedagoga szkolnego.
 - Notuje zaistniałe wydarzenie w zeszycie uwag, sporządza notatkę służbową.
2. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem (lub uczniami) biorącymi udział w zachowaniu agresywnym, celem ustalenia przyczyn zdarzenia.
3. Wychowawca informuje sprawców agresji słownej o konsekwencjach takiego zachowania oraz powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji.
4. W przypadku powtarzających się aktów agresji słownej lub pojawiającego się nasilenia przejawów agresji słownej u ucznia wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców (prawnych opiekunów) ucznia. Zobowiązuje rodziców do podjęcia odpowiednich działań wychowawczych.
5. W przypadku agresji słownej skierowanej do nauczyciela lub innych pracowników szkoły pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły zobowiązany jest do podjęcia działań zgodnie z procedurą postępowania w przypadku naruszenia godności pracownika szkoły.

II. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI PRZEMOCOWEJ MIĘDZY UCZNIAMI

1. Nauczyciel słownie i stanowczo reaguje na zaistniałą sytuację, doprowadza do przerwania incydentu, rozdziela i odizolowuje sprawcę od ofiary.
2. W razie potrzeby jest zobowiązany do udzielenia uczniom pierwszej pomocy przedmedycznej i wezwania pielęgniarki szkolnej.
3. Nauczyciel zgłasza przypadek agresji wychowawcom uczniów, których ta sytuacja dotyczy i pedagogowi szkolnemu, sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawcy i pedagog szkolny rozmawiają z ofiarą i sprawcą (oddzielnie) oraz ewentualnymi świadkami, w celu wyjaśnienia sytuacji.
5. Wychowawca lub pedagog szkolny informuje rodziców (prawnych opiekunów) uczniów o zdarzeniu, poucza rodziców ofiary o możliwości złożenia zawiadomienia na policji.
6. Jeżeli doszło do naruszenia godności ucznia, jego nietykalności cielesnej lub zachodzi podejrzenie popełnienia czynu karalnego, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły informuje policję lub/i Sąd Rodzinny.

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU GDY UCZEŃ UNIEMOŻLIWIA PROWADZENIE LEKCJI

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia upomina słownie ucznia, przeprowadza z nim rozmowę, a w przypadku braku reakcji, informuje o zachowaniu rodziców (opiekunów prawnych) ucznia osobiście lub wpisując odpowiednią notatkę do dzienniczka lub zeszytu przedmiotowego. Na kolejnej lekcji kontroluje fakt zapoznania się rodzica z notatką.
2. Nauczyciel po przeprowadzonych zajęciach informuje o zdarzeniu wychowawcę i sporządza odpowiednią notatkę w klasowym zeszycie zachowania.
3. W sytuacji wymagającej natychmiastowej interwencji innych osób nauczyciel powiadamia wychowawcę lub pedagoga szkolnego poprzez skierowanie do pokoju nauczycielskiego lub gabinetu pedagoga ucznia z klasy.
4. Korzystając z pomocy przybyłej osoby nauczyciel prowadzący lekcję przekazuje ucznia pod opiekę wychowawcy lub pedagoga.
5. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem, celem ustalenia przyczyn niewłaściwego zachowania oraz informuje o konsekwencjach takiego zachowania.
6. Wychowawca powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia o zaistniałej sytuacji.
7. Jeśli pojedyncze działania nie przynoszą efektów, a uczeń wciąż uniemożliwia prowadzenie lekcji, należy podjąć cykliczne rozmowy z uczniem oraz zaproponować rodzicom dziecka skorzystanie ze specjalistycznej pomocy.

IV. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEJAWIAJĄCYM AGRESJĘ

1. W przypadku zauważenia agresywnego zachowania ucznia nauczyciel przerywa agresywne zachowanie ucznia (grupy uczniów).
2. Natychmiast informuje wychowawcę klasy o zdarzeniu.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem/uczniemi na temat zdarzenia, sporządza notatkę (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).

Wychowawca klasy :

- Przeprowadza rozmowę z uczniem, uświadamiając mu nieodpowiednie zachowanie.
 - Zwraca się z pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica (prawnego opiekuna) do szkoły.
 - Informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na przeprowadzenie przez rodziców rozmowy z dzieckiem na temat przestrzegania praw człowieka, budowania pozytywnych relacji międzyludzkich.
 - Wraz z pedagogiem szkolnym analizują przyczyny zaburzonego zachowania ucznia, pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych.
 - Odnotowuje fakt przeprowadzonej rozmowy w dzienniku zajęć, który podpisują rodzice.
4. W przypadku powtarzania się sytuacji wychowawca zgłasza ten fakt do dyrektora szkoły – w przypadkach szczególnie drastycznych zachowań agresywnych (stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia).
 5. Wychowawca ucznia/uczniów w porozumieniu z dyrektorem szkoły stosuje wobec ucznia/uczniów kary określone w Statucie Szkoły.
 6. W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji ucznia z rówieśnikami (pobicia, zaczepianie itp.) wychowawca, pedagog szkolny w porozumieniu z rodzicami dziecka kieruje je na badania psychologiczne, w celu otrzymania dalszych wskazówek dot. prowadzenia ucznia.
 7. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły i wychowawcą ucznia kieruje wniosek do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich w Myślenicach o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

I. Zasady postępowania doraźnego wobec dzieci przejawiających agresję.

1. Każdy nauczyciel, wychowawca oraz inny pracownik przedszkola zobowiązany jest do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony dzieci.
2. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim dzieciom oraz sobie.
3. Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia spowodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju sprawcy.
4. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy powstrzymać się od przejawiania w stosunku do niego agresji fizycznej i słownej (nie należy: obrażać dziecka, zawstydząć go ani oceniać; ocenie podlega zachowanie, a nie osoba). Reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny.
5. Użycie siły fizycznej jako środka przymusu jest ostatecznością w przypadku konieczności powstrzymania dziecka przed zadaniem ciosu innej osobie, w celu rozdzielenia bijących się dzieci czy pozbawienia dziecka niebezpiecznego przedmiotu, jeśli odmawia ono jego dobrowolnego oddania.
6. Działaniom skierowanym na usunięcie bezpośredniego zagrożenia powinna towarzyszyć próba wyciszenia dziecka poprzez rozmowę, odwrócenie jego uwagi itp.
7. Dzieci, przeciwko którym skierowana była agresja, powinni zostać otoczeni opieką, a w razie doznania przez nich krzywdy powinna im zostać udzielona pomoc.
8. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą klasy, do której uczęszcza agresywne dziecko, informuje o zdarzeniu wychowawcę.
9. Wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem w celu wyjaśnienia przyczyn niewłaściwego zachowania.
10. Fakt agresywnego zachowania dziecka powinien być odnotowany w zeszycie korespondencji z rodzicami lub zgłoszony bezpośrednio rodzicowi.

II. Zasady postępowania systemowego wobec dziecka przejawiającego agresję.

1. Wychowawca klasy w ramach działań profilaktycznych omawia z rodzicami Wszystkie dzieci wzajemne relacje między szkołą a środowiskiem

rodzinnym dziecka, obowiązki w zakresie współdziałania w procesie wychowawczym oraz zakres odpowiedzialności.

2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązywania problemów dziecka.
3. W przypadku powtarzających się przejawów agresji i innych zachowań powodujących trudności wychowawcze nauczyciel przeprowadza z rodzicami dziecka rozmowę, w której omawia problem. Informuje ich o dotychczas podjętych działaniach ukierunkowanych na korekcję niepożądanych zachowań dziecka oraz o zaplanowanych działaniach wychowawczych. Zobowiązuje rodziców do współpracy w realizacji przedstawionych czynności i wskazuje zadania możliwe do podjęcia w środowisku rodzinnym dziecka. Działania te nauczyciel dokumentuje notatką służbową.
4. Nauczyciele zobowiązani są do wspomagania rodziców w pracy wychowawczej z dzieckiem, m.in. poprzez doradztwo w zakresie dobrych praktyk wychowawczych, wskazanie odpowiedniej literatury, proponowanie odpowiednich zabaw i ćwiczeń do realizacji w środowisku rodzinnym, przekazanie informacji o instytucjach wspomagających rodzinę.
5. Wychowawca dziecka sprawiającego trudności wychowawcze podejmuje działania w celu organizacji dla niego oraz ewentualnie także dla jego rodziców form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.
6. W razie niemożliwości przezwyciężenia trudności wychowawczych, wynikającej z braku współpracy ze strony rodziców dziecka lub z innych zaniedbań obowiązków rodzicielskich, dyrektor na umotywowany wniosek wychowawcy rozważa poinformowanie o sytuacji sądu rodzinnego.
7. W przypadku nieskuteczności podejmowanych przez szkołę działań i niemożliwości przezwyciężenia w dłuższym okresie trudności wychowawczych, w szczególności jeśli zachowanie dziecka trudnego powoduje stałe zagrożenie dla innych dzieci, dyrektor na umotywowany wniosek wychowawcy może rozważyć przeniesienia dziecka do innej klasy (o ile istnieje taka możliwość) lub wystąpić do kuratora oświaty o przeniesienie do innej szkoły.

V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA Z UCZNIEM SPRAWIAJĄCYM PROBLEMY WYCHOWAWCZE

1. Wychowawca klasy :
 - Podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia.
 - Informuje rodziców o istniejących trudnościach i zapoznaje ich ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązując rodziców do rzetelnej współpracy.
2. W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem wychowawca klasy inicjuje spotkania z pedagogiem szkolnym celem uzyskania pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych.
3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o możliwości uczestniczenia w spotkaniu.
4. Pedagog we współpracy z wychowawcą klasy przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych ucznia.
5. Wychowawca występuje do rodziców o zgodę na przeprowadzenie badań w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Myślenicach, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.
6. W przypadku braku zgody rodzica na przeprowadzenie badań w poradni, a dotyczącego ucznia zagrażającego bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
7. Na najbliższym plenarnym posiedzeniu Rady Pedagogicznej wychowawca szczegółowo zapoznaje grono nauczycielskie z zaistniałym problemem, przedstawia dotychczasowe działania oraz stan faktyczny.

VI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SPRAWACH SPORNYCH (KONFLIKTOWYCH).

1. Konflikt pomiędzy uczniami na terenie klasy rozstrzyga wychowawca klasy. Pomocą służy mu pedagog szkolny. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt proszeni są rodzice uczniów.
2. Konflikt między uczniami z różnych klas rozstrzyga pedagog szkolny we współpracy z wychowawcami klas. W sytuacjach długotrwałego i ostrego konfliktu o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt proszeni są rodzice uczniów.
3. Konflikt między uczniem i nauczycielem rozstrzyga pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą ucznia. W sytuacjach długotrwałego i ostrego konfliktu o udział w spotkaniu wyjaśniającym proszeni są rodzice ucznia oraz dyrektor szkoły.

VII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ UCHYLĄCEGO SIĘ OD REALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO

1. Wychowawca zobowiązany jest do prowadzenia systematycznej kontroli frekwencji uczniów.
2. Nauczyciel odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych przez siebie obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych.
3. Rodzic ma obowiązek poinformować szkołę o przyczynach nieobecności dziecka.
4. W przypadku planowanej długotrwałej nieobecności dziecka na zajęciach, rodzice są zobowiązani do poinformowania o tym fakcie wychowawcę klasy.
5. Rodzice mają obowiązek wnioskować do wychowawcy o usprawiedliwienie nieobecności dziecka do 7 dni po ustaniu przyczyny nieobecności dziecka na zajęciach szkolnych.
6. Jeżeli nieobecności ucznia nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia pisemnie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o nieobecnościach ich dziecka.
7. Jeżeli przez dwa tygodnie nie ma informacji od rodziców o przyczynach nieobecności dziecka, wychowawca ma obowiązek rozpoznać przyczynę nieobecności ucznia w szkole, poprzez nawiązanie kontaktu z rodzicami/opiekunami prawnymi (telefon, list polecony z podpisem dyrektora szkoły).
8. Rodzice mogą też być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
9. W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna) z wychowawcą – rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego, wychowawca zgłasza fakt dyrektorowi szkoły i pedagogowi szkolnemu.
10. Pedagog listownie (za potwierdzeniem odbioru) wzywa rodziców do szkoły.
11. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły.
12. Przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia zobowiązując ich na piśmie do zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne.

13. Pedagog zobowiązuje ucznia do regularnego uczęszczania na zajęcia szkolne na piśmie.
14. Jeśli uczeń bez uzasadnionej przyczyny opuszcza obowiązkowe i dodatkowe zajęcia edukacyjne (wagary) wychowawca klasy, pedagog oraz jego rodzice podejmują wspólne działania zaradcze w celu systematycznego udziału ucznia w zajęciach szkolnych.
15. W przypadku, gdy uczeń w okresie jednego miesiąca ma co najmniej 50% nieusprawiedliwionej nieobecności w szkole, Dyrektor szkoły kieruje wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, którym jest gmina.
16. Środkiem egzekucji administracyjnej w przypadku nierealizowania obowiązku szkolnego przez dziecko jest grzywna nakładana na jego rodziców (prawnych opiekunów).
17. Pedagog w porozumieniu z Dyrektorem szkoły informuje pisemnie właściwy sąd rejonowy o uchylaniu się ucznia od spełniania obowiązku szkolnego.
18. Sąd rejonowy zapobiega demoralizacji ucznia poprzez zastosowanie odpowiedniego środka wychowawczego.

VIII. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCZNIOWSKICH WAGARÓW CZY SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY, ŚWIETLICY

1. Wychowawca na bieżąco powiadamia telefonicznie rodziców (opiekunów prawnych) o nieobecnościach na lekcjach .
2. Ustala we współpracy z pedagogiem szkolnym przyczynę wagarów i miejsca pobytu ucznia w czasie nieobecności w szkole.
3. Wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) ucznia i przeprowadza rozmowę z rodzicami w obecności ucznia. Zobowiązuje ucznia do zaniechania wagarów lub samowolnego opuszczania szkoły, a rodziców do kontrolowania frekwencji dziecka. Ustala z rodzicami strategię postępowania. Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy, podpisaną przez rodzica i ucznia (do teczki wychowawcy).
4. W przypadku braku poprawy i częstej nieobecności ucznia spowodowanej wagarami informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego.
5. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły wzywa rodziców na rozmowę celem wyjaśnienia sytuacji i poinformowania rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o konsekwencjach wynikających z nie realizacji obowiązku szkolnego przez dziecko.
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia pisemnie sąd rodzinny lub policję oraz organ prowadzący.

IX. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC AKTÓW ZASTRASZANIA, WYMUSZANIA, WYWIERANIA PRESJI

Działania wobec sprawcy:

1. Powiadomienie wychowawcy, pedagoga szkolnego.
2. Wpis do zeszytu uwag.
3. Przeprowadzenie rozmowy w celu wyjaśnienia przebiegu zdarzeń.
4. Wezwanie rodziców do szkoły.
5. W przypadku braku poprawy – ponowna rozmowa z rodzicami (skierowanie na badania do PPP).
6. Wpływ na ocenę z zachowania.

Działania wobec ofiary:

1. Powiadomienie wychowawcy, pedagoga.
2. Przeprowadzenie rozmowy w celu wyjaśnienia przebiegu zdarzeń i udzielenie wsparcia.
3. Otoczenie ucznia szczególną opieką.
4. Możliwość skierowania ucznia na terapię dla ofiar przemocy.

X. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC SPRAWCY/ OFIARY CYBERPRZEMOCY

1. W przypadku ujawnienia cyberprzemocy wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym ustala okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposoby rozpowszechniania, sprawcę, świadków zdarzenia) i zabezpiecza dowody.
2. Powiadamia o cyberprzemocy rodziców uczniów w tą sytuację zaangażowanych.
3. Wychowawca z pedagogiem analizują zdarzenie i podejmują stosowne działania:
 - Przerwanie aktu cyberprzemocy poprzez zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału.
 - Poinformowanie rodziców uczniów zaangażowanych w tą sytuację.
 - Powiadomienie policji o cyberprzemocy.
 - Udzielenie wsparcia ofierze cyberprzemocy przy współpracy z jego rodzicami.
 - Wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy cyberprzemocy.
4. Wychowawca dokumentuje zdarzenie, sporządza notatkę służbową i monitoruje sytuację ucznia - ofiary przemocy.
5. Wychowawca i pedagog wdrażają odpowiednie działania profilaktyczne w klasie, w której wystąpiło zjawisko cyberprzemocy.

XI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC PRZYPADKÓW USZKODZENIA LUB NISZCZENIA MIENIA SZKOLNEGO PRZEZ UCZNIĄ

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga szkolnego, sporządza notatkę służbową.
2. W przypadku nieznanego sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje pedagoga szkolnego lub kierownika gospodarczego.
3. Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności pedagog przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia, ustala sposób jego ukarania.
4. Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przekazuje sprawę kierownikowi gospodarczemu, który ustala sposób i termin naprawienia szkody.
5. Wychowawca obniża uczniowi ocenę z zachowania.
6. W przypadku stwierdzenia dużej szkody pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

XII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA FAKTU KRADZIEŻY NA TERENIE SZKOŁY

1. Nauczyciel po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży, przeprowadza z poszkodowanym i świadkami rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
2. Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do ustalenia sprawcy kradzieży i zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
3. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy oraz pedagogowi szkolnemu, sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia, przeprowadzają rozmowy z poszkodowanym, sprawcą (jeżeli udało się go ustalić), świadkami.
5. Wychowawca wspólnie z pedagogiem przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia (jeżeli udało się go ustalić) oraz jego rodzicami (opiekunami prawnymi). Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia, sposobu ukarania sprawcy.
6. Wychowawca wspólnie z pedagogiem przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami (opiekunami prawnymi) przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami (opiekunami prawnymi).
7. W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują decyzję o zawiadomieniu policji. O tym fakcie informuje rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego i sprawcy.

XIII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZACHOWANIA UNIEMOŻLIWIĄJĄCEGO PROWADZENIE LEKCJI (WULGARNE ZACHOWANIA W STOSUNKU DO RÓWIEŚNIKÓW, NAUCZYCIELA, GŁOŚNE ROZMOWY, SPACERY PO SALI, BRAK REAKCJI NA POLECENIA NAUCZYCIELA)

1. Upomnienie słowne.
2. Próba uspokojenia sytuacji w klasie.
3. Powiadomienie wychowawcy klasy (nagana wychowawcy).
4. W każdym przypadku, powiadomienie rodziców (prawnych opiekunów oraz ewentualnie kuratora sądowego).
5. W przypadku braku reakcji na interwencję nauczyciela i wychowawcy, powiadomienie dyrekcji szkoły.
6. Systematyczne spotkania z pedagogiem szkolnym.

XIV. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁAMANIA PRZEZ UCZNIA ZAKAZU KORZYSTANIA W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO, DYKTAFONU, APARATU FOTOGRAFICZNEGO LUB INNEGO URZĄDZENIA SŁUŻĄCEGO DO REJESTROWANIA DŹWIĘKU I OBRAZU

1. Uczniom zabrania się korzystania z telefonów komórkowych w czasie zajęć edukacyjnych, uroczystości szkolnych i innych zajęć wynikających z ceremoniału szkoły.
2. Na terenie szkoły telefon komórkowy ucznia powinien być wyłączony i schowany w plecaku.
3. Uczniom zabrania się korzystania z telefonów komórkowych bez zgody nauczyciela - opiekuna w czasie imprez okolicznościowych poza terenem szkoły, jeżeli reprezentuje szkołę.
4. Uczniom zabrania się korzystać ze sprzętu elektronicznego zapisującego i odtwarzającego obraz i dźwięk podczas zajęć edukacyjnych, chyba że decyzję o konieczności ich użycia podejmie wychowawca lub nauczyciel.
5. Nauczyciel ma obowiązek zareagować w przypadku, gdy bez jego zgody na zajęciach lekcyjnych uczeń korzysta, dyktafonu, aparatu fotograficznego bądź innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu.
6. Po stwierdzeniu naruszeniu zasad przez ucznia nauczyciel nakazuje wyłączenie aparatu oraz przejmuje urządzenie. Do zakończenia zajęć edukacyjnych przechowuje go w klasie.
7. Podczas przerwy międzylekcyjnej oddaje telefon wychowawcy, który informuje rodziców. Rodzice podejmują decyzję dotyczącą odbioru telefonu dziecka, jednak telefon pozostaje w depozycie u wychowawcy do końca zajęć edukacyjnych w danym dniu.
8. Uczeń ma prawo w obecności nauczyciela wyjąć z telefonu kartę pamięci oraz kartę SIM.
9. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że w/w sprzęt został wykorzystany do zarejestrowania dźwięku lub obrazu na zajęciach ma prawo żądać od ucznia ujawnienia nagrania i przekazania mu sprzętu użytego do rejestracji (w obecności innej osoby dorosłej).

10. W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji lub gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę i pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły. Zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia jej skasowania i przekazuje go wychowawcy, pedagogowi lub dyrektorowi szkoły.
11. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego na lekcji i za jego zgodą odtwarzają ewentualne nagranie.
12. W przypadku, gdy uczeń nadal odmawia ujawnienia nagrania lub nie chciał dobrowolnie przekazać sprzętu nauczycielowi, wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskane informacje o zdarzeniu. Przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców, zobowiązuje go do natychmiastowego skasowania ewentualnego nagrania i wyjaśnia konsekwencje związane z jego upowszechnianiem lub opublikowaniem. Wychowawca sporządza notatkę z rozmowy (do teczki wychowawcy). W obecności ucznia przekazuje rodzicom zatrzymany sprzęt.
13. W przypadku, gdy uczeń ponownie złamie zakaz rejestrowania zajęć lekcyjnych bez zgody nauczyciela lub upowszechnia bądź publikuje dokonane nagrania (np. w Internecie) podlega karom statutowym.
14. Wychowawca klasy obniża ocenę zachowania uczniowi, który wielokrotnie narusza zasady korzystania z telefonu w szkole.
15. W wyjątkowych przypadkach, w czasie trwania lekcji, rodzic (opiekun prawny) może skontaktować się z uczniem dzwoniąc do sekretariatu szkoły.
16. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za kradzież i uszkodzenie telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych będących własnością ucznia, z których korzysta on na terenie szkoły.

ROZDZIAŁ 3.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA dotyczące współpracy z rodzicami

I. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH, GDY RODZICE ODMAWIAJĄ WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁĄ LUB RODZINA JEST NIEWYDOLNA WYCHOWAWCZO (RODZICE UZALEŻNIENI OD ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB PRZEJAWIAJĄCY ZACHOWANIA MOGĄCE ŚWIADCZYĆ O ZABURZENIACH PSYCHICZNYCH, DZIECKO JEST UCZESTNIKIEM LUB OFIARĄ PRZEMOCY DOMOWEJ, NIEUREGULOWANA JEST SYTUACJA PRAWNA DZIECKA)

1. Wychowawca klasy/grupy przedszkolnej powiadamia o zaobserwowanej sytuacji pracownika socjalnego GOPS, który udaje się na wywiad środowiskowy do miejsca zamieszkania ucznia.
2. W przypadku potwierdzenia złej sytuacji domowej ucznia informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Problem zostaje objęty pracą zespołu wychowawczego w celu udzielenia pomocy dziecku.
4. Pedagog szkolny nawiązuje współpracę z GOPS oraz informuje na piśmie o sprawie sąd rodzinny.

II. PROCEDURA POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCA ZASAD ODBIERANIA DZIECI ZE SZKOŁY.

1. Na początku roku szkolnego wychowawca zobowiązany jest zebrać od rodziców (opiekunów prawnych) pisemną deklarację o zapewnieniu przez nich bezpieczeństwa dziecku w drodze do szkoły i ze szkoły.
2. Dziecko w wieku do lat siedmiu odbierane jest ze szkoły przez rodziców (opiekunów prawnych) lub inne upoważnione na piśmie osoby, które ukończyły 10 lat (pod warunkiem podpisania przez rodziców/prawnych opiekunów oświadczenia o pełnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo dziecka w drodze powrotnej ze szkoły).
3. Osoba odbierająca dziecko ze szkoły nie może być pod wpływem alkoholu ani środków odurzających.
4. W przypadku stwierdzenia, że rodzic (opiekun prawny) zgłosił się po dziecko w stanie wskazującym na nietrzeźwość, należy:
 - Niezwłocznie powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga lub dyrektora szkoły.
 - Nakazać osobie nietrzeźwej opuścić teren szkoły.
 - Wezwać do szkoły drugiego rodzica lub innego opiekuna dziecka.
 - Jeżeli wezwanie innego opiekuna jest niemożliwe, a nietrzeźwy rodzic odmawia opuszczenia szkoły i żąda wydania dziecka, twierdząc, że nie jest pod wpływem alkoholu, należy wezwać policję. Nauczyciel sporządza notatkę na temat zaistniałego zdarzenia i podjętych działań.
5. W przypadku nieodebrania dziecka przez rodziców ze szkoły należy:
 - Niezwłocznie skontaktować się telefonicznie z rodzicami (opiekunami prawnymi).
 - Zapewnić uczniowi opiekę do czasu przybycia rodziców lub innego rozwiązania problemu.
 - Po wyczerpaniu wszystkich dostępnych możliwości kontaktu z rodzicami należy zawiadomić policję.
 - Nauczyciel sporządza notatkę na temat zdarzenia i podjętych działań.
6. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły nie może odprowadzać ucznia do domu.

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCA ZASAD ODBIERANIA DZIECI ZE ŚWIETLICY SZKOLNEJ

1. Dziecko ze świetlicy szkolnej mogą odebrać rodzice (prawni opiekunowie) lub inne upoważnione pisemnie osoby dorosłe wpisane w Karcie zapisu dziecka do świetlicy.
2. W wyjątkowych sytuacjach uczeń może być odebrany przez osobę, której danych rodzic (opiekun prawny) nie umieścił w Karcie zapisu dziecka do świetlicy, jeśli ta osoba posiada pisemne upoważnienie od rodziców (opiekunów prawnych).
3. Dziecko może samodzielnie opuścić świetlicę tylko w przypadku pisemnego oświadczenia rodzica. W oświadczeniu powinna być podana: data, godzina wyjścia dziecka ze świetlicy, imię i nazwisko osoby podpisującej oświadczenie, czytelny podpis.
4. Rodzic (opiekun prawny) nie ma możliwości telefonicznego zwolnienia dziecka do domu.
5. Rodzic (opiekun prawny) zobowiązany jest do punktualnego odbioru dziecka ze świetlicy. W sytuacjach sporadycznych rodzic jest zobowiązany powiadomić telefonicznie wychowawcę świetlicy o spóźnieniu.
6. W przypadku nieodebrania dziecka w godzinach pracy świetlicy i braku kontaktu ze strony rodziców (opiekunów prawnych), wychowawca kontaktuje się telefonicznie z rodzicami (opiekunami prawnymi).
7. W przypadku braku kontaktu z rodzicami (opiekunami prawnymi) wychowawca powiadamia policję.
8. Trzykrotne odebranie dziecka po godzinach jej pracy skutkuje pisemnym wezwaniem na rozmowę do dyrektora szkoły.
9. Nie wydaje się dziecka rodzicom (opiekunom prawnym) lub osobom upoważnionym do odbioru, jeżeli są w stanie wskazującym na spożycie alkoholu lub środków odurzających. Wychowawca powiadamia dyrektora szkoły. Dziecko pozostaje pod opieką nauczyciela do czasu powiadomienia innych członków rodziny o zaistniałym fakcie. W przypadku braku możliwości odbioru dziecka przez inną osobę upoważnioną do odbioru, wychowawca wzywa policję.

IV. PROCEDURA ZWALNIANIA UCZNIĄ ORAZ USPRAWIEDLIWIANIA NIEOBECNOŚCI I SPÓŹNIEŃ

1. Każdą nieobecność ucznia na zajęciach szkolnych oraz każde spóźnienie usprawiedliwia rodzic (opiekun prawny) wpisem do dzienniczka ucznia.
2. Usprawiedliwienia przekazywane są wychowawcy nie później niż 7 dni od przyjścia ucznia do szkoły po okresie nieobecności. Usprawiedliwienie spóźnienia powinno nastąpić najpóźniej następnego dnia.
3. O przewidywanej dłuższej niż tydzień - 5 dni nieobecności ucznia (np. szpital, choroba przewlekła, sytuacja rodzinna) rodzice (opiekunowie prawni) zobowiązani są powiadomić wychowawcę wcześniej, a nie po powrocie dziecka do szkoły.
4. W przypadku gdy uczeń nie przyniesie usprawiedliwienia w terminie nieobecne godziny pozostają nieusprawiedliwione.
5. Zwolnienie ucznia z lekcji może nastąpić po pisemnej prośbie rodziców (opiekunów prawnych) odnotowanej w dzienniczku ucznia i podpisanej przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego.
6. Nauczyciel zwalnia ucznia z pierwszej lub ostatniej lekcji wychowania fizycznego, jeżeli rodzic (opiekun prawny) skieruje do wychowawcy pisemną prośbę o zwolnienie z lekcji wychowania fizycznego. W innym przypadku uczeń przebywa w miejscu, w którym odbywają się zajęcia.
7. Nauczyciel zwalnia ucznia z pierwszej lub ostatniej lekcji religii oraz wychowania do życia w rodzinie w przypadku pisemnej prośby rodziców (opiekunów prawnych) skierowanej do wychowawcy. W innej sytuacji wychowawca określa, gdzie na terenie szkoły uczeń ma przebywać.
8. W przypadku samowolnego opuszczenia szkoły przez ucznia nauczyciel odnotowuje ten fakt w dzienniku oraz niezwłocznie informuje o tym rodzica (opiekuna prawnego) telefonicznie.
9. Gdy rodzic (opiekun prawny) chce z uzasadnionych powodów zabrać dziecko ze szkoły w czasie zajęć edukacyjnych, zgłasza ten fakt wychowawcy lub nauczycielowi uczącemu w danym czasie w klasie i poświadcza odbiór dziecka podpisem w dzienniku lekcyjnym. Jeżeli nauczyciel nie zna rodzica (opiekuna prawnego) ucznia wymagane jest sprawdzenie jego tożsamości poprzez okazanie dowodu osobistego.
10. Uczeń może zostać również pisemnie zwolniony przez rodzica (opiekuna prawnego) z zajęć lekcyjnych. W tym przypadku bierze odpowiedzialność za samodzielny powrót dziecka do domu. Rodzic zobowiązany jest w pisemnym

oświadczeniu podać datę i godzinę zwolnienia oraz zaznaczyć, że uczeń ma się udać samodzielnie do domu lub we wskazane miejsce.

11. W przypadku złego samopoczucia dziecka lub innych okoliczności wychowawca informuje telefonicznie rodzica o zaistniałej sytuacji. Jeżeli rodzic nie może odebrać dziecka osobiście, wskazuje osobę, która to uczyni. Wskazana przez rodziców osoba musi przy odbiorze okazać się dowodem tożsamości. Odbiór dziecka potwierdza czytelnym podpisem w dzienniku lekcyjnym.

ROZDZIAŁ 4.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

Pierwsza pomoc przedmedyczna

I. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU EPILEPSJI (PADACZKI).

1. **Oceń sytuację.** Zabezpiecz się i załóż rękawiczki.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
3. **Zabezpiecz głowę** przed wtórnymi urazami – podczas ataku drgawek głowa dziecka może ulec urazowi. Przytrzymaj głowę, aby zabezpieczyć ją przed uszkodzeniem. Jeśli podczas ataku tułów się przemieszcza, utrzyj głowę w osi ciała.
4. **Odsuń wszystkie niebezpieczne przedmioty z otoczenia chorego dziecka.**
5. Po ustąpieniu ataku **skontroluj czynności życiowe.**
6. **Wezwij zespół ratownictwa medycznego.**
7. Przygotuj się na wystąpienie kolejnych ataków lub ataków o długim przebiegu.
8. Ułóż dziecko w pozycji bezpiecznej.
9. Jeśli w jamie ustnej dziecka znajduje się wydzielina, krew czy ciało obce, ewakuacji treści płynnej lub stałej dokonaj w pozycji bocznej, przez skierowanie ust ku dołowi i odgięcie głowy.
10. Po ewakuacji wydzielin czy ciał obcych sprawdź czynności życiowe.
11. Zapewnij intymność dziecku. Atak epilepsji może być wstydlivy dla dziecka, szczególnie jeśli miał miejsce w obecności rówieśników.
12. Rozmawiaj z dzieckiem, uspokajaj je. Wsparcie psychiczne jest istotnym elementem zapewnienia komfortu psychicznego.
13. **Nie wkładaj palców do jamy ustnej!** Wystąpienie kolejnego ataku może wywołać szczękościsk!

II. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OPARZENIA.

1. **Oceń sytuację.** Zabezpiecz miejsce zdarzenia. Chronić siebie - załóż rękawiczki.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców.
3. Uniwersalnym sposobem jest **schładzanie oparzenia**: schładzaj oparzenie bieżącą wodą do ustąpienia bólu. Zwróć uwagę, aby nie doprowadzić dziecka do hipotermii (wychłodzenia), jeśli schładzanie dotyczy dużej powierzchni ciała. Przyjmij, iż schładzanie dłuższe niż 10 – 20 minut może doprowadzić do wychłodzenia organizmu.
4. **Schładzanie** pomaga przerwać proces wnikania w głąb tkanek ciepła i substancji chemicznych, zmniejszając stopień oparzenia. **Metody niekonwencjonalne nie są skuteczne!**
5. Substancje chemiczne zmywaj tak, aby nie spływały na nieuszkodzoną skórę.
6. **Substancje chemiczne** w postaci ciała stałego (proszek, granulat itp.) usuń mechanicznie, np. chusteczką, a pozostałość obficie spłukuj bieżącą wodą (jeśli jest dostępna).
7. W przypadku **oparzenia oka** głowę dziecka przechyl, strumień wody spływał do spojówki (krawędź oka przy nosie) na zewnątrz. Pamiętaj, aby substancja wywołująca oparzenia nie spływała na nieuszkodzone części ciała.
8. Na ranę oparzeniową załóż jałowy opatrunek osłaniający. Jeśli oparzeniu uległy palec czy ucho, zdejmij biżuterię, a jałowym opatrunkiem oddziel palec. Pamiętaj, aby nie dotykać miejsca przyłożenia opatrunku, aby pozostał jałowy.
9. Oparzone oko opatrz, osłaniając oboje oczu. Pamiętaj, że ruchy zdrowego oka będą wymuszały ruchy oka oparzonego, co może pogłębić uraz.
10. Wezwij **zespół ratownictwa medycznego**.
11. Szczególnym rodzajem oparzeń jest **oparzenie dróg oddechowych**. Oceniając sytuację – np. ewakuacja poszkodowanego z pożaru – oraz oceniając objawy, takie jak: widoczna sadza w okolicy ust i nosa, chrapliwy, świszczący czy utrudniony oddech, należy podejrzewać oparzenie dróg oddechowych. W oparzeniu dróg oddechowych należy postępować tak, jak w przypadku duszności. Jeśli poszkodowane dziecko straci przytomność, trzeba postępować jak z nieprzytomnym.

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRWAWIENIA I KRWOTOKU.

Krwawienia i krwotoki stanowią grupę urazów, które mogą bezpośrednio zagrażać życiu.

W przypadku **krwotoku wewnętrznego** postępowanie w warunkach pierwszej pomocy jest uwarunkowane możliwościami przeciwdziałania objawom ubytku krwi. W przypadku **krwotoku zewnętrznego** postępowanie wymaga wdrożenia czynności mających na celu zatrzymanie ubytku krwi.

- a. **Oceń sytuację.** Zabezpiecz miejsce zdarzenia. Zapewnij sobie bezpieczeństwo - załóż rękawiczki.
- b. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
- c. **Natychmiast uciśnij ranę.** Bezpośredni ucisk zatrzyma lub zmniejszy intensywność wypływu krwi.
- d. **Unieś zranioną kończynę**, aby wspomagać się grawitacją. Ułóż poszkodowane dziecko w pozycji siedzącej lub leżącej – w zależności od stanu i potrzeb.
- e. Wolną ręką przygotuj sobie opatrunek i szybko podłóż pod dłoń, która uciska ranę. Nie zwalniasz ucisku, aby nie zwiększać ubytku krwi.
- f. Wykonaj obwoje bandażem (opaską dzianą), wywierając odpowiedni ucisk. **Pamiętaj, aby ucisk nie spowodował niedokrwienia dalszej części kończyny.**
- g. Jeśli krwotok jest opanowany, wezwij zespół ratownictwa medycznego.
- h. Nie zdejmuj już założonego opatrunku, jeśli przesiąka, dokładaj kolejne warstwy i zastosuj uciskanie tętnicy doprowadzającej krew do kończyny.
- i. **Ciał obcych nie wolno usuwać!** Wykonaj opatrunek stabilizujący ciało obce. Krwotok tamuj, uciskając ranę wokół ciała obcego.
- j. Jeśli poszkodowane dziecko straci przytomność, po zatamowaniu krwotoku postępuj początkowo podobnie jak z osobą, która omdlała. Jeśli nie odzyska przytomności, wdróż postępowanie jak u osoby nieprzytomnej.

Uwaga!

Stan nieprzytomności w pozycji na wznak może być przyczyną niedrożności dróg oddechowych.

IV. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁAMANIA KOŚCI.

1. **Oceń sytuację.** Zabezpiecz się przed materiałem potencjalnie zakaźnym. Zabezpiecz miejsce zdarzenia.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców.
3. **Stosuj regułę Potta** – unieruchomienie złamanej kości wraz ze stawami, które ta kość tworzy po obu swoich końcach.
4. W przypadku **złamania otwartego** postępują jak z ciałem obcym w ranie. Wystający ze skóry odłam kostny zabezpiecz jałową gazą i wykonaj opatrunek osłaniający.
5. Na złamaną rękę **załóż temblak** z chusty trójkątnej lub w razie jej braku – z odzieży.
6. Jeżeli dziecko nosi biżuterię, tasiemki, plecionki czy zegarek, a złamanie dotyczy części kończyny, gdzie ozdoby są noszone, należy zdjąć wszystko to, co przy narastającym obrzęku może wywoływać ucisk na tkanki i w konsekwencji niedokrwienie.
7. Złamaną nogę można unieruchomić, przymocowując zdrową nogę do złamanej, np. za pomocą chust trójkątnych. Nie jest to metoda standardowa, natomiast ręczne unieruchomienie do chwili przyjazdu zespołu ratownictwa medycznego jest wystarczające. Ważne, aby **nie przemieszczać uszkodzonego dziecka, jeśli to nie jest konieczne.** Ruch może pogłębić uraz i zwiększyć dolegliwości bólowe.
8. Wezwij zespół ratownictwa medycznego. Schładzając lodem, trzeba zadbać, aby nie stykał się bezpośrednio ze skórą, ponieważ może wywołać odmrożenie. Worek z lodem trzeba owinać płótnem, np. ręcznikiem.

V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UTRATY PRZYTOMNOŚCI.

Ocenę przytomności ułatwia stosowanie **schematu AVPU**, co można przedstawić za pomocą pytań:

A Czy poszkodowany sam alarmuje o zdarzeniu, np. wzywa pomocy itp.?

V Czy poszkodowany odpowiada na zadawane polecenia?

P Czy poszkodowany reaguje bólowo?

U Czy poszkodowany nie reaguje na żaden bodziec?

A= Jeśli dziecko samodzielnie woła o pomoc, jest przytomne.

V= Sprawdź reakcję na bodziec dźwiękowy. Zapytaj głośno lub wydaj głośne polecenie: „Co się stało?” i/lub „Otwórz oczy” i/lub „Co boli”?

Odpowiedź na polecenie i/lub wykonanie polecenia jest potwierdzeniem, że dziecko jest przytomne.

P= Jeśli brak odpowiedzi na bodziec słowny, sprawdź reakcję na dotyk. Delikatnie dotknij ramienia, powtarzając poprzednie pytania. Jeśli brak reakcji, delikatnie potrząśnij ramię, powtarzając poprzednio zadane pytania. Obecnie nie zaleca się kontroli na ból diagnostyczny. Kontrola dotyku i reakcji na powstałe w wyniku zdarzenia urazy jest jednoznaczna z oceną reakcji na ból.

U= Nie reaguje. Brak zaobserwowanej reakcji na powyższe bodźce. Dziecko jest nieprzytomne.

Jeśli odpowiedź na pytanie U=tak, poszkodowany jest nieprzytomny.

Należy sprawdzić oddychanie i krążenie, tzw. **ABC**:

A – drożność dróg oddechowych;

B – obecność oddechu;

C – obecność krążenia.

Procedura postępowania:

1. **Oceń sytuację:** oceń przyczynę zaistniałego zdarzenia pod kątem zagrożeń dla siebie i dziecka. Zabezpiecz się przed kontaktem z wydzielinami – załóż rękawiczki.

2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
3. **Oceń czynności życiowe:** sprawdź przytomność, kontrolując reakcje na głos i dotyk lub wg schematu AVPU. Jeśli brak reakcji (U=tak) – dziecko jest nieprzytomne, wezwij zespół ratownictwa medycznego.
4. **Skontroluj oddech ok. 10 sekund.**
5. **Jeśli oddech jest zachowany:**
 - Jeśli nie doszło do urazu, ułóż dziecko w pozycji bocznej: rękę bliżej siebie ułóż w pozycji machania, nogę po drugiej stronie zegnij w kolanie (ku górze), dalszą rękę połóż na barku ręki bliższej, trzymając za kolano i łokieć lub bark – delikatnie obróć dziecko ku sobie, cofając się na kolanach.
 - Gdy dziecko leży na boku, popraw nogę tak, aby staw biodrowy i kolanowy zgięte były pod kątem prostym, zabezpiecz to pozycję w jakiej jest dziecko.
 - Dłoń ręki, której bark jest skierowany ku górze, podłóż pod policzek dziecka. Odegnij głowę ku tyłowi.
 - **Skontroluj oddech.** Być może konieczne będzie poprawienie głowy, aby oddech był swobodny.
6. **Brak oddechu:**
 - Oceń czynności życiowe: przytomność i obecność oddechu.
 - Jeśli brak przytomności, dziecko nie reaguje na głos i dotyk, brak oddechu po udrożnieniu dróg oddechowych lub oddech jest nieprawidłowy oraz występują objawy niewydolnego krążenia, np. skóra blada – **rozpocznij resuscytację!**
 - Wykonaj 5 wstępnych wdechów. Zadbaj o swoje bezpieczeństwo – użyj foliowej maseczki do resuscytacji. Odegnij głowę ku tyłowi za pomocą rękoczynu „czoło – żuchwa”, jednocześnie zaciskając nos dziecka. Obejmij usta dziecka swoimi ustami i wprowadź taką ilość powietrza, aby uniosła się klatka piersiowa. Wdmuchnięcie powinno trwać około 1 sekundę. Kolejny oddech wprowadź, gdy klatka piersiowa opadnie.
 - Oceń, czy oddechy ratownicze przyniosły skutek. Jeśli nie, przystąp do uciśnięć mostka. Ułóż swoje dłonie na środku klatki piersiowej dziecka, tak, aby nadgarstek pierwszej dłoni położony był wzdłuż mostka. Jeśli klatka piersiowa dziecka jest zbyt mała, aby użyć obu dłoni, przyłóż jedną.
 - Wykonaj 30 uciśnięć mostka na głębokość 1/3 głębokości klatki piersiowej dziecka – ok. 5 cm. Częstość uciśnięć powinna zawierać się w przedziale 100 – 120 uciśnięć w ciągu minuty.

- Następnie wykonaj 1 oddech i kontynuuj resuscytację w stosunku: 30 uciśnień i 2 oddechy.
- Po około 1 minucie resuscytacji wezwij zespół ratownictwa medycznego!
- Ponownie przystąp do resuscytacji, prowadząc uciśnięcia mostka i oddech zastępczy, aż do:
 - powrotu spontanicznego oddechu u dziecka;
 - przybycia i przejęcia resuscytacji przez zespół ratownictwa medycznego;
 - wyczerpania twoich sił;
 - wystąpienia zagrożenia, które uniemożliwia prowadzenie resuscytacji.
- Gdy dziecko odzyska oddech, ostrożnie ułóż je w pozycji bezpiecznej. Co 1 minutę kontroluj czynności życiowe.

Uwaga!

Jeśli masz opór przed bezpośrednim kontaktem z ustami dziecka i nie możesz przebrnąć przez ten opór – nie musisz wykonywać oddechu usta – usta. Wykonuj uciśnięcia mostka.

VI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OMDLENIA.

1. Oceń sytuację. Podtrzymaj dziecko, aby nie upadło.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
3. **Dziecko przytomne** z objawami osłabienia:
 - Posadź dziecko i poproś, aby się pochyliło ku przodowi lub położy je na równej powierzchni i unieś nogi do góry. Cały czas obserwuj, czy nie występuje pogorszenie stanu poszkodowanego. Rozluźnij kołnierzyk i poleć dziecku rozpiąć pasek lub guzik. Uwolnienie brzucha pomoże w oddychaniu torem brzuszny.
3. **Dziecko nieprzytomne:**
 - Ułóż dziecko delikatnie, chroniąc głowę.
 - Skontroluj czynności życiowe. Jeśli oddech zachowany – unieś nogi i jeśli to możliwe ręce dziecka.
 - Jeśli odzyska przytomność, rozmawiaj z dzieckiem, poleć , aby leżało przez kilka minut. Następnie powoli posadź dziecko. Po kolejnych kilku minutach może wstać przy twojej asekuracji. Jeśli nie ma objawów wskazujących na możliwość ponownego omdlenia, dziecko może pozostać pod twoją opieką.
4. Jeśli po upływie 2 minut od omdlenia dziecko nie odzyska przytomności, postępuj jak z nieprzytomnym. Skontroluj czynności życiowe i ułóż w pozycji bocznej. Wezwij zespół ratownictwa medycznego. Co 1 minutę kontroluj czynności życiowe.

VII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZATRUCIA.

1. Oceń sytuację. Sprawdź, czy nie będziesz narażony na kontakt z substancją toksyczną. Zabezpiecz miejsce zdarzenia i siebie.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
3. Skontroluj czynności życiowe dziecka.
4. Wezwij zespół ratownictwa medycznego.
5. Przytomne dziecko zachęcaj do wymiotów, jeśli wiesz, że substancja została spożyta i nie jest to substancja drażniąca.
6. **Po spożyciu kwasów i ługów – zakaz prowokowania wymiotów.**
7. Jeśli wiesz, jak trucizna dostała się do organizmu poszkodowanego, przekaz informację pozostałym ratunkowym.
8. Zabezpiecz i przekaz opakowanie, resztki substancji lub wskaż jej źródło.
9. W przypadku utraty przytomności, ułóż chore dziecko w pozycji bocznej – szczególnie jeśli wymiotuje. Pozycja na boku pozwoli ewakuować treść żołądkową na zewnątrz i umożliwi swobodne oddychanie. Każdorazowo po wystąpieniu wymiotów skontroluj drożność dróg oddechowych i oceń oddech.
10. Jeśli dziecko nie oddycha, rozpocznij resuscytację.
11. Nie wykonuj oddechu zastępczego bez zabezpieczenia, np. maską foliową lub Pocket-Mask, jeśli substancja trująca może znajdować się w ustach dziecka.

Uwaga!

Nie podawaj niczego do picia lub jedzenia. Zatrucie środkami żrącymi może powodować uszkodzenie tkanek.

VIII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OSTRYCH REAKCJI ALERGICZNYCH.

1. Oceń sytuację i skontroluj czynności życiowe.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
3. Jeśli występuje kontakt z substancją uczulającą, usuń ją. Usunąć możesz za pomocą chusteczki, opatrunku z apteczki podręcznej;
4. Następnie zmyj resztki substancji wodą z mydłem. Gdy substancja ma kontakt z okiem, wypłucz ją czystą wodą, stosując zasadę przemywania od spojówki na zewnątrz.
5. **Pamiętaj, aby nie wcierać substancji w skórę!**
6. Jeśli dziecko spożyło substancję, na którą jest silnie uczulone, możesz polecić dziecku spowodowanie wymiotów. Zmniejszenie ilości tej substancji, która wchłonie się z przewodu pokarmowego, może pozytywnie wpłynąć na nasilenie reakcji.
7. **Pamiętaj! Wymiotów nie wolno prowokować u nieprzytomnego!** Może to doprowadzić do niedrożności dróg oddechowych.
8. Wystąpienie objawów uczulenia jest wskazaniem do porady lekarskiej.
9. Wystąpienie objawów ostrej reakcji uczuleniowej przebiegającej z obrzękiem w obrębie ust, języka oraz zaburzeniami oddychania powinny skutkować **natychmiastowym wezwaniem zespołu ratownictwa medycznego.**
10. W przypadku utraty przytomności, ułóż chore dziecko w pozycji bocznej.
11. **Jeśli dziecko nie oddycha rozpocznij resuscytację.**

IX. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZADŁAWIENIA.

1. Jeśli dziecko jest przytomne i reaguje na polecenia, zachęcaj do kaszlu. Zabezpieczaj je przed upadkiem – brak wydolnego oddechu jest zagrożeniem utraty przytomności.
2. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
3. **W przypadku wysokich dzieci** ustaw się za plecami dławiącego się dziecka. Wykroczną nogę postaw między nogami dziecka, obejmij je w pasie. Wykrok wraz z chwytem tworzą zabezpieczenie przed upadkiem do przodu.
4. Wykonaj 5 energicznych uderzeń między łopatki, sprawdzając po każdym skuteczność wykonanego uderzenia.
5. Po uderzeniach przejdź do uciśnięć nadbrzusza – wykonaj 5 uciśnięć nadbrzusza, chwytając swoją pięść ułożoną uprzednio między mostkiem a pępkiem dziecka. Energicznym ruchem do siebie i ku górze wytworzysz ciśnienie w drogach oddechowych, a tym samym pomożesz wyrzucić ciało obce z dróg oddechowych.
6. **W przypadku dzieci o mniejszych rozmiarach** wykonaj poniższe czynności siedząc.
7. Przełóż dziecko przez udo (tzw. przez kolano), aby usta znajdowały się nisko. Wspomożesz swoje działania siłą grawitacji. Uderzaj między łopatki, jak to opisano wyżej. Następnie ujmij dziecko, układając pięść na nadbrzuszu i uciskaj opisanym wyżej sposobem.
8. Gdy po pierwszym cyklu 5 uderzeń i 5 uciśnięć nadbrzusza dziecko nadal się dławi, wezwij zespół ratownictwa medycznego (pogotowie ratunkowe).
9. Kontynuuj naprzemienne uderzenia między łopatki i uciśnięcie nadbrzusza do przyjazdu ambulansu lub zmiany stanu dziecka.

Uwaga!

Nie jest zalecane stosowanie uciskania nadbrzusza u dzieci w wieku 1-3 lat. W zastępstwie wykonuje się tłoczenie brzuszne za pomocą uciskania łuków żebrowych całą powierzchnią dłoni.

10. Jeśli dziecko straci przytomność – skontroluj czynności życiowe.
11. Jeśli nie oddycha, postępuj jak z nieprzytomnym bez oddechu – rozpocznij resuscytację krążeniowo – oddechową.

X. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UŻĄDLENIA.

1. Jeśli owad pozostawi żądło, priorytetem jest jego natychmiastowe usunięcie. **Usuwanie żądła** polega na delikatnym poważeniu i uniesieniu żądła wraz z gruczołem jadowym. Niezwlekanie jest istotne, ponieważ gruczoł jadowy co pewien czas wykonuje skurcz, wtłaczając swoją zawartość.
2. Najlepiej usunąć żądło pęsetą o wąskim zakończeniu, igłą do iniekcji lub innym czystym narzędziem o małym zakończeniu, w taki sposób, aby nie ścisnąć gruczołu jadowego.
3. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
4. **Zbierz wywiad.** Zapytaj, czy dziecko jest uczulone na jady owadów. Zadawaj proste pytania, tak, aby dziecko będące pod wpływem emocji było w stanie cię zrozumieć.
5. Ranę po użądleniu możesz przemyć wodą, a jeśli to możliwe – skórę oczyścić przez umycie mydłem.
6. Zaopatrz ranę przylepcem z opatrunkiem. Osłonięcie ran działa na dzieci uspokajająco. Jest to element wsparcia psychicznego.
7. **Jeśli dziecko jest uczulone postępowanie jest odmienne.**
8. Jeśli jest widoczne żądło, usuń je natychmiast! Przerwanie ekspozycji (narażenia na czynnik wywołujący zagrożenie) jest priorytetem.
9. **Bezzwłocznie wezwij zespół ratownictwa medycznego.**
10. Schładzaj miejsce użądlenia wodą lub wodą z lodem umieszczonymi w plastikowym worku – gdy środki te są dostępne. **Pamiętaj! Użyty lód nie może mieć bezpośredniego kontaktu ze skórą** – owiń worek z wodą i lodem płótnem.
11. Zastosuj opatrunek uciskowy (jak w krwotokach). Miejscowy ucisk na naczynia krwionośne spowolni rozprzestrzenianie się antygeny z miejsca użądlenia.
12. Zadbaj, aby dziecko nie wykonywało wysiłku ani biernych ruchów. Wysilek, ruchy bierne czy rozcieranie miejsca użądlenia mogą przyspieszyć rozprzestrzenianie się antygeny.
13. **W przypadku użądleń wewnątrz jamy ustnej schładzanie metodą ssania kostki lodu jest niedozwolone!** Obrzęk może zaburzyć połykanie, a

zaaspirowany lód (gdy wpadnie do krtani) wywołać niedrożność dróg oddechowych.

14. **Obserwuj poszkodowanego, zwracając uwagę na wystąpienie na powierzchni skóry użądłonego dziecka pokrzywki czy rumienia (tzw. zmiany rozsiane) oraz wycieku z nosa, łzawienia, zaburzenia słuchu (ograniczenie słuchu, dzwonienie uszach), odczuwanie lęku, bólu głowy. Kontroluj, czy występują zmiany w stanie przytomności.**
15. Narastanie wymienionych objawów sugeruje wystąpienie nasilonej reakcji nadwrażliwości (anafilaktycznej).
16. Obserwuj dziecko, zwracając szczególną uwagę na:
 - Zaburzenia lub utratę przytomności.
 - Duszność i/lub nieobecna wcześniej chrypka.
 - Obrzęk języka.
 - Obrzęki ust, policzków, powiek.
17. Objawy te mogą zagrażać życiu. Jeśli chore dziecko ma przepisany przez lekarza lek, który należy podać w takiej sytuacji (informacja pisemna od rodziców znajdująca się w teczce wychowawcy) – pomóż go zażyć. Lekiem tym jest **ampułkostrzykawka z andrenalina**.
18. Postępuj zgodnie z załączoną instrukcją obrazkową lub pisemną.
19. Jeśli w stanie użądłonego dziecka nastąpi zmiana stanu przytomności lub brak oddechu, wdróż odpowiednie postępowanie.

XI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRWAWIENIA I KRWOTOKU Z NOSA.

1. Ogólną zasadą jest **nietamowanie** wypływających wydzielin z naturalnych otworów ciała.
2. Oceń sytuację w miejscu zdarzenia. Zabezpiecz się przed kontaktem z krwią.
3. **Wezwij lub poleć wezwanie osoby dorosłej** w celu opieki nad pozostałymi uczniami i poinformowania rodziców ucznia.
4. Oceń stan poszkodowanego: czynności życiowe.
5. Jeśli czynności życiowe są zachowane, przejdź do dalszej pomocy.
6. Jeśli dziecko stoi, poproś, aby usiadło. Tym sposobem zabezpieczysz je przed upadkiem w razie omdlenia.
7. **Rozmawiaj z dzieckiem.** Rozmowa odwołująca myśli od zaistniałej sytuacji rozładuje napięcie i uspokoi dziecko.
8. **Zastosuj opatrunek chłonący.** Nie tamuj krwawienia, zapobiega rozlewaniu się krwi, a tym samym rozprzestrzenianiu się czynnika zakaźnego. Działa także uspakajająco. Opatrunek może nie być jałowy, ponieważ nie ma bezpośredniego kontaktu z raną – użyj np. chusteczek higienicznych, czy papierowego ręcznika.
9. **Skieruj głowę poszkodowanego ku przodowi**, aby krew spływała do opatrunku.
10. Stosuj chłodne okłady na kark i nos. Mogą to być okłady wysychające (mokry ręcznik) lub lód owinięty w płótno.
11. Jeśli krwawienie trwa dłużej niż 8 minut, może być niebezpieczne. Wezwij zespół ratownictwa medycznego.
12. Jeśli dziecko ma zawroty głowy i nie jest w stanie siedzieć, ułóż go w pozycji bocznej, tak aby krew mogła wypływać. Podobnie postępuj w przypadku omdlenia i utraty przytomności. Pozycja na plecach może spowodować gromadzenie się krwi w gardle, co uniemożliwi oddychanie.
13. Jeśli wcześniej nie wezwałeś pomocy, zrób to teraz.
14. **Kontroluj czynności życiowe co 1 minutę.**

Uwaga!

Nie wolno stosować odchyłania głowy ku tyłowi!

Uwaga!!!

O wszystkich działaniach związanych z udzielaniem pierwszej pomocy przedlekarskiej muszą być poinformowani rodzice ucznia oraz wezwany zespół ratownictwa medycznego. Rodzice są zobowiązani do niezwłocznego przybycia do szkoły w takiej sytuacji.

Do poinformowania rodziców ucznia jest zobowiązana każda osoba dorosła wezwana do pomocy. Jej zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym uczniom, poinformowanie o sytuacji rodziców ucznia oraz w miarę możliwości poinformowanie innej osoby dorosłej w szkole o zdarzeniu.

Po zdarzeniu należy sporządzić notatkę służbową. O każdym zdarzeniu powinna być poinformowana Dyrekcja szkoły.

ROZDZIAŁ 4.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych związanych z czynnikiem zewnętrznym

I. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO.

1. Dyrektor szkoły – **Szef Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego** podejmuje następujące działania:
 - Ocena sytuacji.
 - Powołanie Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
 - Powiadomienie o zagrożeniu Kuratora Oświaty.
 - Podjęcie decyzji o ewakuacji szkoły.
 - Nadzorowanie ewakuacji.
 - Podjęcie decyzji o zamknięciu szkoły.
 - Podjęcie decyzji o wyłączeniu urządzeń elektrycznych lub gazowych.
 - Podjęcie decyzji o zabezpieczeniu budynku szkoły.
 - Współpraca z właściwym Centrum Zarządzania Kryzysowego, Państwową Strażą Pożarną oraz innymi jednostkami.
 - Wykonanie dokumentacji.
2. Zastępca dyrektora – **Zastępca Szefa Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego** jest odpowiedzialny za:
 - Pomoc w nadzorowaniu ewakuacji.
 - Wymianę informacji z mediami .
3. Pedagog szkolny – **Członek Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego** jest odpowiedzialny za:
 - Wymianę informacji z rodzicami lub opiekunami uczniów.
4. Wychowawcy klas – **Zespół ds. opieki nad uczniami Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego** są odpowiedzialni za:
 - Przeprowadzenie ewakuacji uczniów.
 - Sprawdzenie stanu osobowego uczniów, przed oraz po przeprowadzeniu ewakuacji.
 - Sprawdzenie czy nikt nie pozostał w budynku.
 - Zapewnienie ochrony uczniom przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.
5. Nauczyciele – **Członkowie Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego** są odpowiedzialni za:

- Organizacja punktu pomocy przed medycznej.
- Pomoc wychowawcom klas w ewakuacji uczniów.

6. **Jednostki pomocnicze** zajmują się:

- Kontrolą stanu urządzeń elektrycznych, gazowych, wodociągowych.
- Ewakuacją mienia.
- Zabezpieczeniem budynku szkoły.

II. POSTĘPOWANIE W CZASIE ZAGROŻENIA „BOMBOWEGO” (PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA TELEFONICZNEGO, ZNALEZIENIE NA TERENIE SZKOŁY BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH, PRZEDMIOTU NIEWIADOMEGO POCHODZENIA)

1. Osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub znalazła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, niezwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły.
2. Zabezpieczenie miejsca, w którym znajduje się podejrzany przedmiot.
3. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać!
4. Dyrektor niezwłocznie powiadamia Policję.
5. Do czasu przybycia Policji akcją kieruje dyrektor szkoły.
6. Jeżeli zaistnieje taka konieczność dyrektor zarządza ewakuację.
7. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
8. Po przybyciu Policji na miejsce incydentu bombowego, **akcją kieruje Policja.**
9. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
10. Po ogłoszeniu ewakuacji należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
11. Nauczyciele zabierają dziennik lekcyjny i wspólnie z uczniami opuszczają klasę, udając się na wyznaczone miejsce.
12. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU INNEGO ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA POBYTU UCZNIÓW NA TERENIE SZKOŁY NP. CHEĆCI ZABRANIA UCZNIĄ Z ZAJĘĆ PRZEZ OSOBĘ NIEUPOWAŻNIONĄ LUB NIEZNANĄ, UPROWADZENIA UCZNIĄ, WTARGNIĘCIA OSÓB OBCYCH I INNE, NALEŻY

1. Poinformować stronę o konieczności udania się do dyrektora szkoły w celu wyjaśnienia sprawy.
2. Zawiadomić koordynatora ds. bezpieczeństwa , a jeśli sytuacja tego wymaga to również policję.
3. Uniemożliwić wykonanie niezgodnego z prawem działania - jeśli to konieczne – użyć tyle siły ile to niezbędne, gdy sytuacja tego wymaga.

IV. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OTRZYMANIA PODEJRZANEJ PACZKI LUB KOPERTY ORAZ TELEFONU OSTRZEGAJĄCEGO PRZED NIEBEZPIECZEŃSTWEM

1. Należy zabezpieczyć teren, uniemożliwić dostęp uczniom
2. Niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły
3. Dyrektor szkoły powiadamia policję i straż pożarną oraz podejmuje decyzję o ewentualnej ewakuacji szkoły.

Nie wolno:

1. Opróżniać zawartości wszelkich podejrzanych przesyłek, nie przenosić paczki lub koperty.
2. Wdychać oparów, dotykać, sprawdzać smaku, przypatrywać się z bliska.
3. Zlekceważyć niebezpieczeństwa i zataić informacji.

V. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W CZASIE ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO

1. Nauczyciel, pracownik szkoły lub uczeń, który zauważył podejrzenie zachowujące się osoby lub przedmioty pozostawione bez opieki oraz przypuszcza, że może to być próba ataku terrorystycznego, natychmiast informuje dyrektora szkoły lub odpowiednio nauczyciela.
2. Nauczyciel, który uzyskał informację o możliwości ataku terrorystycznego natychmiast informuje dyrektora szkoły.
3. Dyrektor, który dowiedział się o podłożeniu ładunku wybuchowego lub przedmiotu niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia lub otrzymał telefon z informacją o zagrożeniu terrorystycznym, natychmiast zgłasza ten fakt służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo na tym terenie: najbliższej jednostce Policji lub Straży Miejskiej, władzom administracyjnym.
4. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby” użytkownicy pomieszczeń powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie celem odnalezienia przedmiotów nieznanego pochodzenia.
5. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrekcję szkoły.
6. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, toalety, piwnica, strych) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone.
7. Do czasu przybycia Policji należy w miarę istniejących możliwości zabezpieczyć zagrożone miejsce, zachowując elementarne środki bezpieczeństwa, bez narażania siebie i innych osób na niebezpieczeństwo.
8. Po przybyciu Policji na miejsce, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
9. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
10. Jeśli zapadnie decyzja o ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to na sprawne i bezpiecznie opuszczenie zagrożonego rejonu.
11. W czasie ewakuacji należy postępować zgodnie z instrukcją postępowania w czasie ewakuacji, chyba, że prowadzący akcją zadecydują inaczej.
12. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

